

55. ,, ਹੇਮ ਵਿਮਲ ਸੂਰੀ	66. ,, ਉੱਤਮ ਵਿਜੈ ਗਣੀ
56. ,, ਆਨੰਦ ਵਿਮਲ ਸੂਰੀ	67. ,, ਪਦਮ ਵਿਜੈ ਗਣੀ
57. ,, ਵਿਜੈ ਚਾਨ ਸੂਰੀ	68. ,, ਰੂਪ ਵਿਜੈ ਗਣੀ
58. ,, ਹੀਰਾ ਵਿਜੈ ਸੂਰੀ	69. ,, ਕੀਰਤੀ ਵਿਜੈ ਗਣੀ
59. ,, ਸੈਨ ਸੂਰੀ	70. ,, ਕਸਤੂਰ ਵਿਜੈ ਗਣੀ
60. ,, ਵਿਜੈ ਦੇਵ ਸੂਰੀ	71. ,, ਮਣਿ ਵਿਜੈ ਗਣੀ
61. ,, ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ	72. ,, ਬੁਧੀ ਵਿਜੈ (ਬੂਟਾ ਰਾਏ) 6
62. ,, ਸੱਤ ਵਿਜੈ ਗਣੀ	73. ,, ਵਿਜੈ ਨੰਦ ਸੂਰੀ 7
63. ,, ਕਪੂਰ ਵਿਜੈ ਗਣੀ	74. ,, ਵਿਜੈ ਬਲਭ ਸੂਰੀ
64. ,, ਖਿਮਾ ਵਿਜੈ ਗਣੀ	75. ,, ਸਮੁਦਰ ਵਿਜੈ ਸੂਰੀ
65. ,, ਜਿਨ ਵਿਜੈ ਗਣੀ	76. ,, ਵਿਜੇਂਦਰ ਦਿਨ ਸੂਰੀ

- (1) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਟਿ ਗੱਛ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ
- (2) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚੰਦਰ ਗੱਛ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ
- (3) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਨਵਾਸੀ ਗੱਛ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ
- (4) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬੜ ਗੱਛ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ
- (5) ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤਪਾ ਗੱਛ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ।

(6-7) ਆਪ ਪਹਿਲਾ ਸਵੇ: ਸਥਾਨਕਵਾਸੀ ਸਾਧੂ ਸਨ ।

(ਅਚਾਰਿਆ ਸ੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਵਲਭ ਚੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਨੰਦ ਗੀਵਨ ਚਾਰਿਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ)

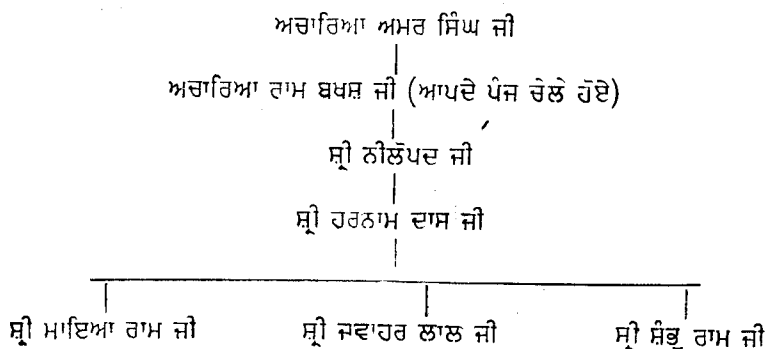
ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਵੇਤਾਂ ਵਰ ਸਥਾਨਕਵਾਸੀ ਜੈਨ ਪਟਾਵਲੀ

1. ਸ੍ਰੀ ਸੁਧਰਮਾ ਸ਼ਵਾਮੀ ਜੀ	29. ਸ੍ਰੀ ਸੰਕਰ ਭਦਰ ਜੀ
2. ,, ਜੰਮੂ ਸ਼ਵਾਮੀ ਜੀ	30. ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ੋਭਦਰ ਜੀ
3. ,, ਪ੍ਰਭਵ ਸ਼ਵਾਮੀ ਜੀ	31. ,, ਵੀਰਸੇਨ ਜੀ
4. ,, ਸਵੈਯੰਤ੍ਰ ਜੀ	32. ,, ਵੀਰ ਨਾਗ ਸੇਨ ਜੀ
5. ,, ਯਸ਼ੋਭਦਰ ਜੀ	33. ,, ਜਯਸੇਨ ਜੀ
6. ,, ਸੰਭੂਤ ਵਿਜੈ ਜੀ	34. ,, ਹਰਿਸ਼ੈਣ ਜੀ
7. ,, ਭੱਦਰ ਵਾਹੂ ਜੀ	35. ,, ਜੈ ਸੈਣ ਜੀ
8. ,, ਸਥੂਲੀ ਭੱਦਰ	36. ,, ਜਗਮਲ ਜੀ
9. ,, ਮਹਾਗਿਰੀ ਜੀ	37. ,, ਦੇਵ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
10. ,, ਬਲ ਸਿੰਘ ਜੀ	38. ,, ਭੀਮ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
11. ,, ਸੁਬਨ ਜੀ	39. ,, ਕਰਮਾ ਜੀ
11. ,, ਵੀਰ ਜੀ	40. ,, ਰਾਜ ਰਿਸ਼ੀ
13. ,, ਸਠਡੀਲ ਜੀ	41. ,, ਦੇਵਸੇਨ ਜੀ
14. ,, ਜੀਤਧਰ ਜੀ	42. ,, ਸੰਕਰ ਸੈਨ ਜੀ
1 . ,, ਸਮਦ ਜੀ	43. ,, ਲਕਸ਼ਮੀ ਸੈਂਠ ਜੀ
16. ,, ਨੰਦਿਲ ਜੀ	41. ,, ਰਾਮ ਰਿਸ਼ੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ
17. ,, ਨਾਗਹਸਤੀ ਜੀ	45. ,, ਪਦਮ ਸੂਰੀ ਜੀ
18. ,, ਰੇਵਤ ਜੀ	46. ,, ਹਰੀ ਸੈਨ ਜੀ
19. ,, ਸਿੰਘ ਗਣ ਜੀ	47. ,, ਕ੍ਰੁਸ਼ਲ ਦੱਤ ਜੀ
20. ,, ਸਬੰਡਲਾਚਾਰਿਆ ਜੀ	43. ,, ਜੀਵਨ ਰਿਸ਼ੀ
21. ,, ਹੇਮੰਤ ਜੀ	49. ,, ਜੈ ਸੈਣ ਜੀ
22. ,, ਨਾਗਜਿਨ ਜੀ	50. ,, ਵਿਜੈ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
23. ,, ਗੋਵਿੰਦ ਜੀ	51. ,, ਦੇਵ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
24. ,, ਭੂਤ ਦਿੰਨ ਜੀ	52. ,, ਸੂਰ ਸੈਨ ਜੀ
25. ,, ਛੋਹਗਣ ਜੀ	53. ,, ਮਹਾਸੂਰ ਸੇਨ ਜੀ
26. ,, ਦੁਸਗਣ ਜੀ	54. ,, ਮਹਾਸੇਨ ਜੀ
27. ,, ਦੇਵਅਰਧੀ ਗਣੀ ਜੀ	55. ,, ਜੈ ਰਾਜ ਜੀ
28. ,, ਵੀਰ ਭਦਰ ਜੀ	56. ,, ਰਾਜ ਸੇਨ ਜੀ

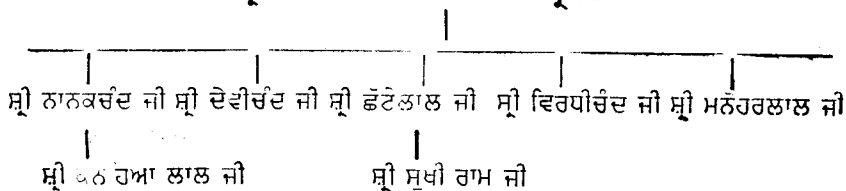
57. ,, ਮਿਸ਼ਰਸੇਠ
 58. ,, ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ
 59. ,, ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
 60. ,, ਲਾਲ ਜੀ
 61. ,, ਗਿਆਨ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
 62. ,, ਭਾਣੂ ਲੁਣਾ ਜੀ
 63. ,, ਰੂਪ ਜੀ
 64. ,, ਜੀਵ ਰਾਜ ਜੀ
 65. ,, ਭਾਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
 66. ,, ਲਘੁਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
 67. ,, ਜਸਵੰਤ ਜੀ
 68. ,, ਰੂਪ ਸਿੰਘ
 69. ,, ਦਾਮੋਦਰ ਸਿੰਘ
 70. ,, ਧਨਰਾਜ ਜੀ
 71. ,, ਚਿੰਤਾਮਣੀ ਜੀ
 72. ,, ਖੇਮ ਕਰਨ ਜੀ
 73. ,, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
 74. ,, ਨਾਗਰਾਜ ਜੀ
 75. ਸ਼੍ਰੀ ਜਯਰਾਜ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
 76. ਸ਼੍ਰੀ ਲੋਕੀ ਰਿਸ਼ੀ
 77. ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਮ ਜੀ
 78. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਦਾਸ
 79. ਸ਼੍ਰੀ ਵਿੰਦਰਾਵਣ ਜੀ
 80. ਸ਼੍ਰੀ ਭਵਾਨੀਦਾਸ ਜੀ
 81. ਸ਼੍ਰੀ ਮਲਕ ਚੰਦ ਜੀ
 82. ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਸਿੰਘ ਜੀ
 83. ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਸ਼ਾਲ ਚੰਦ ਜੀ
 84. ਸ਼੍ਰੀ ਛੱਜਮੱਲ ਜੀ
 85. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਲਾਲ ਜੀ
 87. ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
 87. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਬਖਸ਼ ਜੀ
 88. ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ
 89. ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਜੀ
 90. ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਸੀ ਲਾਲ ਜੀ
 91. ਸ਼੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਜੀ

ਹਮਾਰੇ ਸਮਾਧਾਨ ਪੰਨਾ 235-36 ਲੇਖਕ ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮ:

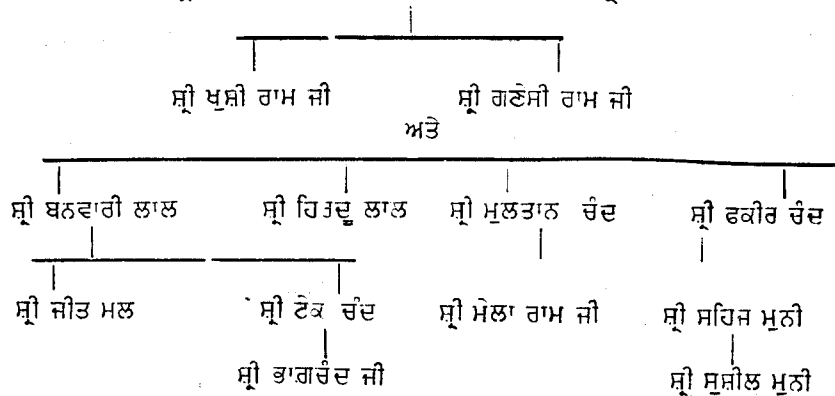
ਪੂਜ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੱਟਾਵਲੀ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਇਆ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਜੜਾਵ ਚੰਦ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਸੁਗਨ ਚੰਦ

ਸ੍ਰੀ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਰੂਪ ਲਾਲ ਸ੍ਰੀ ਨਾਥੂ ਲਾਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਰਣਨ ਚੰਦ ਸ੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਹਾਏ

ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਸ੍ਰੀ ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ੍ਰੀ ਫੂਲ ਚੰਦ

ਸ੍ਰੀ ਜਗੂ ਮਲ ਸੁਦਰਸਨ ਮੁਨੀ ਬਦਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਮ ਚੰਦ

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੁਨੀ ਪਦਮ ਮੁਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮੁਨੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਜੈ ਮੁਨੀ ਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਸ਼ ਮੁਨੀ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਮੁਨੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਮੁਨੀ

ਸ੍ਰੀ ਵਿਰਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਕੰਵਰ ਸੇਨ ਸ੍ਰੀ ਮਾਮ ਚੰਦ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ (ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਸ੍ਰੀ ਬਾਰੂ ਮਲ)

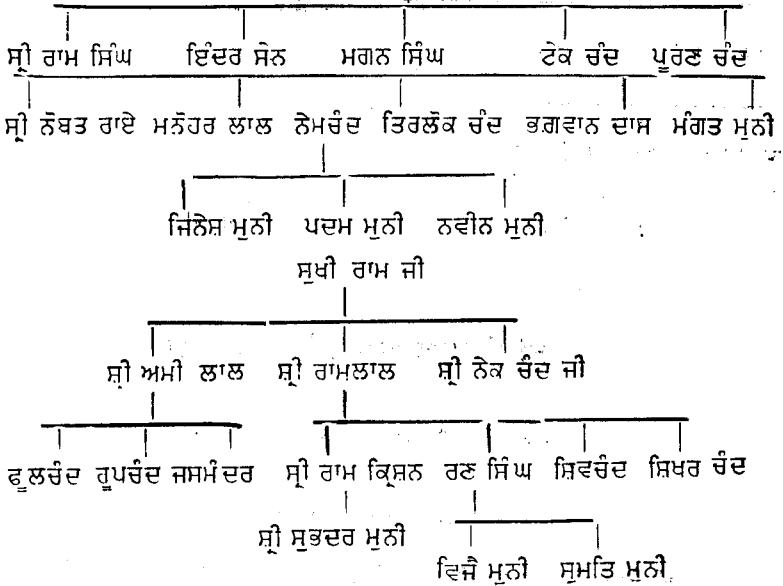
ਸ੍ਰੀ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ ਦਿਆ ਚੰਦ ਓਮ ਮੁਨੀ ਜਿਨ ਦਾਸ

ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਸ ਮੁਨੀ

ਸ੍ਰੀ ਮਲਕ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ -

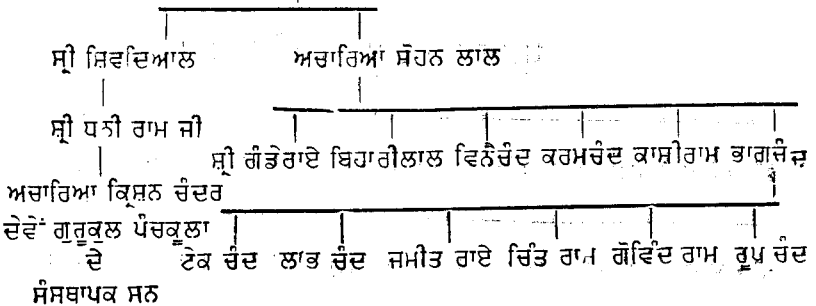
ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਜੜਾਬ ਚੰਦ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੁਗਨ ਚੰਦ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ

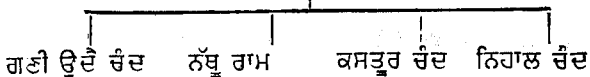

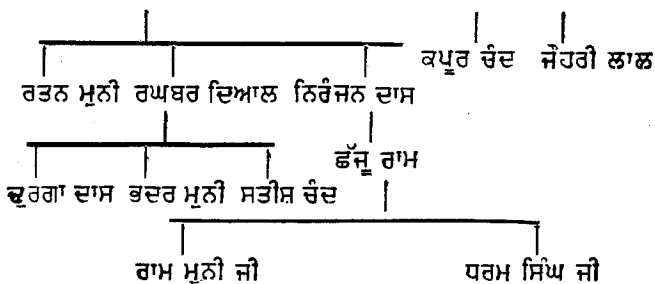
ਪੰਡਤ ਸ਼੍ਰੀ ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਂਡੇ ਰਾਏ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਨਿਹਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਵਰੂਪ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਸੁਮਤੀ ਮੁਨੀ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੈ ਚੰਦ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਨਰਪਤ ਰਾਏ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤੋਂਦਰ ਮੁਨੀ, ਸ੍ਰੀ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਅਤੇ ਪਦਮ ਚੰਦਰ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤੋਂਦਰ ਮੁਨੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਜੀ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਕਰਮ ਚੰਦ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਦੀਪ ਚੰਦ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਖੂਬ ਚੰਦ, ਫੂਲ ਚੰਦ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਨੇ ਜਿੰਦਰ ਮੁਨੀ ਹਨ।

ਪੂਜ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਈਸ਼ਵਰ ਦਾਸ ਹਰਸ਼ ਚੰਦ ਕਲਿਆਣ ਜੀ ਸ਼ੁਕਲ ਚੰਦ ਜੌਹਰੀ ਲਾਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਮੁਨੀ ਹਰੀ ਚੰਦ

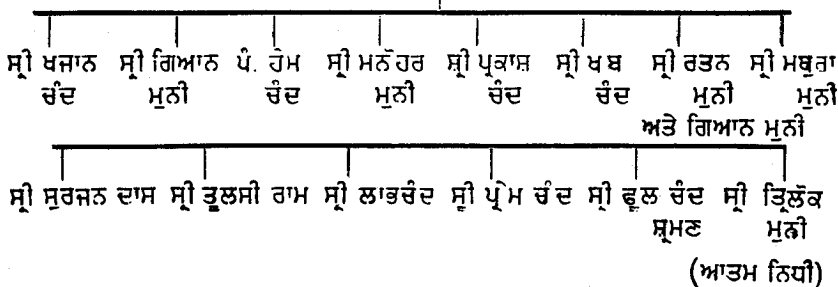
ਸ੍ਰੀ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਰਾਜੇਂਦਰ ਮਹੇਂਦਰ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸੰਤੋਸ਼ ਮੁਨੀ ਅਮਰੇਂਦਰ ਮੁਨੀ ਵਿਵੇਕ ਲਾਲ ਕੁਮਾਰ ਮੁਨੀ

ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਸੁਮਨ ਮੁਨੀ (ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਮੁਨੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਵਿਕਾਸ ਮੁਨੀ ਜੀ ਹੋਏ। ਸ੍ਰੀ ਹਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਵਿਵੇਕ ਮੁਨੀ ਅਤੇ ਦੇਵਿੰਦਰ ਮੁਨੀ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਭਾਗ ਮਲ, ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਦੀ ਆਗਿਆ

ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਤਿਰਲੋਕ ਮੁਨੀ, ਮੰਗਲ ਮੁਨੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕਲਾ ਜੀ ਹੋਏ। ਤਿਰਲੋਕ ਮੁਨੀ ਜੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਮੁਨੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕਲਾ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਖ ਹਨ।

ਅਚਾਰਿਆ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

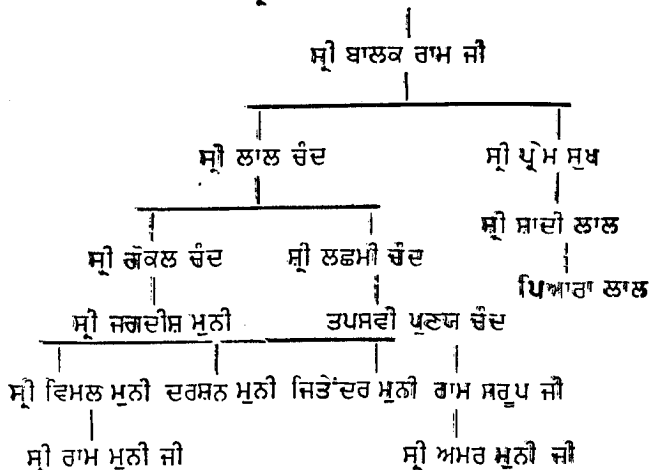

ਪੰ. ਹੇਮ ਚੰਦ ਜੀ ਮ. ਦੇ ਚੋਲੇ ਵਰਤਮਾਨ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਸ੍ਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਪਦਮ ਚੰਦ ਜੀ ਹਨ, ਆਪ ਦੇ ਚੋਲੇ ਹਰਿਆਣਾ ਕੇਸਰੀ ਬਹੁਸ਼ਰੁਤ ਲੇਖਕ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੁਨੀ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਮੁਨੀ ਜੀ ਦੇ ਚੋਲੇ ਹਨ : ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਮੁਨੀ, ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਮੁਨੀ, ਡਾ. ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਐਮ.ਏ., ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ., ਸ੍ਰੀ ਸਰਪੰਚ ਮੁਨੀ।

ਪੂਜ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ, ਚੋਲੇ ਖੂਬ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ 12 ਚੋਲੇ ਤਪਾ ਗੱਛ ਵਿਚ ਮੂਰਤੀ ਸਾਧੂ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਰਤਨ ਮੁਨੀ ਜੀ ਦੇ ਚੋਲੇ ਤਪਸਵੀ ਭਗਤ ਰਾਮ ਜੀ ਹਨ।

ਅਚਾਰਿਆ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਭੰਡਾਰੀ ਗਿਆਨ ਮੁਨੀ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਅਰਿਹੰਤ ਮੁਨੀ ਜੀ

ਸਾਡੀ ਸ਼ਵੇਤਾਂਬਰ ਜੈਨ ਸਥਾਨਕਵਾਸੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਮਨ ਮੁਨੀ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖਤ ਪੂਜ ਅਮਰਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਨੋਟ :— ਖਰਤਰ ਗੱਛ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਗੱਛ ਹੈ। ਸੰ. 10 ਸਦੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਦਾ ਕਾਲ ਇਸ ਗੱਛ ਦੇ ਮੁਨੀ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਕਲ ਖਰਤਰ ਗੱਛ ਦੇ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪੱਟਾਵਲੀ ਕਾਫੀ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਪ੍ਰਮੁਖ ਅਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ। ★

ਪੂਜ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮਾਰਵਾੜੀ)

ਪੂਜ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਥਾਨਕਵਾਸੀ ਜੈਨ ਅਚਾਰਿਆ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੂਜ ਜੀਵਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਚਾਰਿਆ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਚੰਦ ਨਾਲ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਅਚਾਰਿਆ ਪੂਜ ਸ੍ਰੀ ਹਰੀ ਦਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਪੂਜ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਰਵਾੜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੈਨ ਲੇਖਕ ਦੇਵਿੰਦਰ ਮੁਨੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਿੰਦੀ ਨਾਵਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖੋਂ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰਾਂਗੇ।

ਬਿਕਰਮ ਸੰ. 1719 ਸਾਵਨ ਸੁਕਲਾ 14 ਚਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਲਾਲਾ ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਕਮਲਾ ਦੇਵੀ ਜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੜੇ ਵਡੇਰੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਜੌਹਰੀ ਸਨ। ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਵੀ ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਜਤ ਰਖਦੇ ਸਨ।

ਸੰ. 1741 ਨੂੰ ਅਚਾਰਿਆ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸਾਧੂ ਬਣੇ। ਆਪ ਦੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੈਨ ਅਚਾਰਿਆ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਚੰਦ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਛੱਡ ਕੇ ਤਿਆਗ ਦਾ ਰਸਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਯਤੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਮ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘੁਮ ਕੇ ਵੇਸ਼ਿਆ ਪ੍ਰਥਾ, ਮਰਿਤੂ ਭੋਜ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਬਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਆਦਿ ਦਾ ਖੁਲ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਸੰਜਤ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਿਖੇ ਯਤੀਆਂ ਨਾਲ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਜੈਨ ਸਭ ਆਪ ਦੇ ਭਗਤ ਸਨ। ਸੰ. 1761 ਵਿਚ ਆਪ ਅਚਾਰਿਆ ਬਣੇ।

ਸੰ. 1767 ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਚੌਮਾਸ਼ਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਚੌਮਾਸ਼ੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਦੀ ਭੇਂਟ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਖੀਬ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਆਪ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸਨ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖੀਬ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਮ ਦੀ ਮਾਰਫਤ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਆਪ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਲੀ ਪੁਜੇ । ਇਸ ਤਰਾਂ ਆਪ ਦਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸੀ । ਸੋਜਤ ਅਤੇ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ । ਆਪ ਪੰਚਵੇਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ । ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਤਾਰਾ ਚੰਦ ਜੀ ਅਚਾਰਿਆ ਹਤੀ ਦਾਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਮਲੂਕ ਚੰਦ, ਜੋਗ ਰਾਜ, ਤਿਲੋਕ ਚੰਦ ਮਹਾਰਾਜ, ਮੀਣਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਰਾਧਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤੀ ਫੁੱਲਾ ਜੀ, ਪਰਸ ਰਾਮ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਖੇਤਸੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਸ਼ਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ।

ਸੰ. 1811 ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਚੌਮਾਸਾ ਜੋਧ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸੀ । ਆਪ ਨੇ ਇਸ ਚੌਮਾਸੇ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਮੌਤ ਦੀ ਭਵਿਖ ਬਾਣੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਸੰ. 1812 ਸਾਵਣ ਸ਼ੁਕਲਾ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਆਪ ਦਾ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ । ਆਪ ਨੇ ਰੋਹਤਕ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਚੌਮਾਸੇ ਕੀਤੇ । ਆਪ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਮਤਕਾਰ ਭਰਿਆ ਸੀ । ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਜੇ, ਨਵਾਬ, ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਜਾਦੇ ਆਪ ਦੇ ਭਗਤ ਬਣੇ । ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਪ ਦੇ ਖਾਸ ਭਗਤ ਸਨ । ਜੋ ਹਰ ਰੋਜ ਆਪ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਦੇ ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਯਤੀ (ਪੂਜ) ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਐਨਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਸਿਧ ਯਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਯਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਪਟਾਵਲੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਣ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੁਕਾਲ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ, ਕਲਾ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸੁਰਖਿਤ ਰਖਨ ਦਾ ਸੋਹਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯਤੀ ਸਾਧੂ ਤੋਂ ਨਿਯਮ ਪੱਖੋਂ ਕਾਫੀ ਵਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਖ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਰੂਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਧਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਮੱਠ, ਜੰਤਰ, ਮੰਤਰ ਦਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਯਤੀ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿਆਗੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਯਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਇਸਤਰੀਆਂ ਯਤੀ ਵੀ ਸਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਅਪਣੇ-ਅਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ (ਬੜੇ ਪੂਜ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੇਠ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਯਤੀ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਘੁੱਮਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੂਜਾਂ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਲੇਖਕ, ਲਿਪੀਕਾਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਾਰ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਧ ਵਿਚ ਬੜਗੱਛ, ਖਰਤਰ ਗੱਛ, ਤਪਾਗੱਛ, ਅਤੇ ਲੋਂਕਾ ਗੱਛ ਦੀਆਂ ਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਜੀ ਦੁਗੜ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਮਧ ਏਸ਼ੀਆ ਔਰ ਪੰਜਾਬ ਮੇਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਹੈ।

ਉਤਰਾਧ ਲੋਂਕਾਗੱਛ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਸੰ: 1560 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਯਤੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਚੇਲੇ ਰਾਏਮਲ ਅਤੇ ਭਲੋਜੀ ਲਾਹੌਰ ਆਏ ਸਨ। ਸੰ: 1871 ਮਾਘ ਸੁਦੀ 5 ਨੂੰ ਯਤੀ ਵਿਮਲ ਚੰਦ ਨੂੰ ਅਚਾਰਿਆ ਪੱਦਵੀ ਦੀ ਚਾਦਰ ਪੱਟੀ (ਹਿਆਤਪੁਰ) ਵਿਖੇ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਯਤੀ ਜੀ ਦੇ 15 ਚੇਲੇ ਅਤੇ 3 ਚੇਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਲੜੀ ਨੰ: ਪੂਜ ਦਾ ਨਾਂ

1. ਅਚਾਰਿਆ ਵਿਮਲਚੰਦ ਜੀ
2. ਲਾਲ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
3. ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
4. ਪੂਜ ਦੀਪਚੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
5. ਪੂਜ ਰੂਪਾ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
6. ਪੂਜ ਦਾਸ ਰਿਸ਼ੀ
7. ਮਾਨੰਕ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
8. ਮੰਗਲਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
9. ਸਹਜ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
10. ਧਰਮਾ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
11. ਦੁਨੀਚੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
12. ਜੌਹਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
13. ਦੇਵੀਆ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
14. ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
15. ਭਵਾਨੀਆਂ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ
16. ਸਾਧਵੀ ਧਨੋ ਜੀ
17. ਸਾਧਵੀ ਲਛਮੀ ਜੀ
18. ਸਾਧਵੀ ਸੋਖਮਨੀ ਜੀ

ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ

- ਹੋਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਅੰਬਾਲਾ, ਪਟੀ, ਵੇਰੋਵਾਲ
- ਜਗਰਾਵਾਂ, ਰਾਏਕੋਟ
- ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ, ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ
- ਅਮਰਿਤਸਰ, ਸਨਖਤਰਾ
- ਪੱਟੀ, ਜਾਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਨਾ
- ਅੰਬਾਲਾ ਅਬੁਦਲਾ ਕੀ ਗੱਡਾ, ਥਾਨੇਸਰ
- ਫਗਵਾੜਾ, ਜੈਜੋਂ, ਟਾਂਡਾ, ਕਰਨਾਲ, ਢੂਦੀਆ
- ਜੰਡੀਆਲਾ ਗੁਰੂ
- ਅੰਬਾਲਾ, ਸੰਢੋਰਾ
- ਲਾਹੌਰ
- ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ
- ਪਟਿਆਲਾ, ਸੁਨਾਮ
- ਸਮਾਨਾ
- ਰਾਹੋਂ
- ਸਾਢੋਰਾ
- ਹੋਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
- ਵੇਰੋਵਾਲਾ
- ਅੰਬਾਲਾ

ਅਚਾਰਿਆ ਵਿਮਲਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਅਚਾਰਿਆ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ ਹੋਏ। ਆਪ ਸੰ: 1880 ਸਾਘ ਸੁਦੀ 5 ਨੂੰ ਅਚਾਰਿਆ ਬਣੇ। ਆਪਦੇ ਇਸ ਮਹੋਤਸਵ ਉਪਰ ਬਾਹਰਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ 16 ਸਾਧੂ ਅਤੇ 4 ਸਾਧਵੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਬਾਹਰਲੇ ਗੱਡਾਂ ਵਿਚ ਖਰਤਰ ਗੱਡ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਲੋਕਾਗੱਡ ਅਤੇ ਨਾਗੌਰੀ ਗੱਡ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ।

ਅਚਾਰਿਆ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੇ ਖੇਤਰ

ਲੜੀ ਨੰ: ਪੂਜ ਦਾ ਨਾਂ

ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ

1. ਅਚਾਰਿਆ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ	ਅਮਰਿਤਸਰ, ਪੱਟੀ, ਸਾਵੇਰਾ, ਅੰਬਰਟਾ ਲਾਹੌਰ ਅੰਬਾਲਾ
2. ਪੂਜ ਰੂਪਾ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਪੱਟੀ, ਖਰੜ, ਨਾਲਾਗੜ
3. ਪੂਜ ਲਾਲੂ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਜਗਰਾਵਾਂ ਰਾਏਕੋਟ, ਬਲਾਚੌਰ
4. ਪੂਜ ਦੀਪ ਚੰਦ ਜੀ	ਅਮਰਿਤਸਰ, ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ, ਕਸੂਰ
5. ਪੂਜ ਮਾਣਕ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਫਗਵਾੜਾ, ਟਾਂਡਾ, ਨਕੋਦਰ
6. ਪੂਜ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਰਾਮਪੁਰ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ)
7. ਪੂਜ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਕੁਜਰਾਂਵਾਲਾ
8. ਪੂਜ ਸਹਿਜ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਅੰਬਾਲਾ, ਮਨਹੂਰਪੁਰ
9. ਪੂਜ ਪ੍ਰੇਮਾਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਅੰਬਰਹਧ
10. ਪੂਜ ਜੀਵਾ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਥਾਨੇਸਰ, ਕਰਨਾਲ
11. ਪੂਜ ਮਾਹੂਬ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਅਬਦੁਲਾ ਦੀ ਗਡੀ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ
12. ਪੂਜ ਜੀਤਾ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ
13. ਪੂਜ ਜੋਹਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਪਟਿਆਲਾ
14. ਪੂਜ ਨੰਬਤ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਜੇਜੋ
15. ਪੂਜ ਬਨੂੜ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਬਨੂੜ
16. ਪੂਜ ਦੀਵਾਨ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਸਰਸਾਵਾ, ਸਰਸਾ
17. ਪੂਜ ਧਰਮਾ ਰਿਸ਼ੀ	ਅਮਰਿਤਸਰ
18. ਪੂਜ ਨਾਨਕ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਸੁਨਾਮ
19. ਪੂਜ ਬਖਤਾ ਰਿਸ਼ੀ ਜੀ	ਰਾਹੋਂ
20. ਸਾਧਵੀ ਲਖਮੀ ਜੀ	ਹੱਸਿਆਰਪੁਰ
21. ਸਾਧਵੀ ਸੁਖਮਨੀ ਜੀ	ਥਾਨੇਸਰ, ਸਮਾਨਾ

ਪੂਜ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੂਜਾਂ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਿਲੀ ਅਤੇ ਸਿੰਧ ਵਿਚ 26 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਵੇਂ ਜੰਨ ਮੰਦਿਰ
ਬਣੇ।

ਯਤੀ ਵਿਮਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਯਤੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੀ ਪਟਾਵਲੀ

(1) ਭੁਨਾ ਰਿਸ਼ੀ (ਸੰ: 1531), (2) ਭੀਦਾ, (3) ਕੁਨਾ, (4) ਭੀਮਾ, (5) ਜਗਮਾਲ, (6) ਸਰਵਰ, (7) ਰਾਏਮਲ, (8) ਸਦਾਰੰਗ, (9) ਸਿੰਘਰਾਜ, (10) ਜੇਠਮਲ, (11) ਮਨੋਹਰ ਰਿਸ਼ੀ, (12) ਸੁੰਦਰਦਾਸ ਰਿਸ਼ੀ, (13) ਸਦਾਨੰਦ ਰਿਸ਼ੀ, (14) ਜਸਵੰਤ ਰਿਸ਼ੀ, (15) ਵਰਧਮਾਨ ਰਿਸ਼ੀ, (16) ਮਹਾਸਿੰਘ, (17) ਸ਼੍ਰੀ ਜੈ ਗੋਪਾਲ. (18) ਵਿਮਲ ਚੰਦ ਰਿਸ਼ੀ, (19) ਰਾਮਚੰਦ ਰਿਸ਼ੀ।

ਸਮਾਨਾ

ਬ੍ਰਹਮ ਤਪਾਗੱਢੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰੂਪਦੇਵ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਤਕ ਸਮਾਨੇ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉਪਰ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ ਇਹ ਸਮਾਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤੀਆਂ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਹਥ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਲਾਲ ਭੰਡਾਰ ਭਰ ਦਿਓ।

ਤੱਪਾਗੱਢ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਭਵ ਸੂਰੀ ਨੇ ਸੰ: 1723 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਖਣਕ ਤੋਂ ਯਤੀ ਤੇਜ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਸਮਾਨਾ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਗਦੀਆਂ ਏ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਇਥੇ ਬੜਗੱਢ ਦੇ ਅਚਾਰਿਆ ਭਾਵਦੇਵ ਸੂਰੀ ਨੇ ਵਿਕਰਮੀ ਦੇ 16-17 ਸ਼ਤਾਵਦੀ ਵਿਚ 14ਵੇਂ ਤੀਰਥੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਅਨੰਤ ਨਾਥ ਦਾ ਮੰਦਰ ਬਨਾਇਆ ਪ੍ਰਸਿਧ ਅਚਾਰਿਆ ਸ਼ੀਲਦੇਵ ਸੂਰੀ (ਅਕਬਰ ਪ੍ਰਤਿ ਬੋਧਕ) ਨੇ ਇਥੇ ਕਈ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਇਥੇ ਹੀ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਦੇ ਕਵਿ ਮਾਲਦੇਵ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਭਗਤੀ ਪੱਦ ਰਚੇ।

ਫਰੀਦਕੋਟ

ਇਹ ਖਰਤਰ ਗੱਢ ਦੀ ਗੱਦੀ ਸੀ। ਵਿਕਰਮ ਦੀ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਤਕ ਇਥੇ ਦੇਵਚੰਦ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ, ਖੁਜਾਲਹੋਮ ਯਤੀ ਵਿਛਾਜਮਾਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਨਕਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਗੱਦੀ ਦਾ ਸੰਬਧ ਭਟਨੇਰ (ਹਨੁਮਾਨ ਗੜ) ਦੀ ਗੱਦੀ ਨਾਲ ਹੈ।